

ปัญหาในการบังคับใช้ประมวลกฎหมายยาเสพติด พ.ศ. 2564 ต่อกระบวนการบำบัดและฟื้นฟูผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด¹

พรชนิตว์ ชิตณรงค์²

ประเทศไทยคือหนึ่งในประเทศที่ประสบปัญหานักโทษล้นเรือนจำเป็นอันดับต้น ๆ ของโลก โดยส่วนใหญ่ประมาณร้อยละ 80³ คือ นักโทษที่เกี่ยวข้องกับคดียาเสพติด การที่ประเทศไทยมีนักโทษคดียาเสพติดล้นเรือนจำ นับเป็นตัวสะท้อนประการหนึ่งว่า ประเทศไทยมีแนวทางการบังคับใช้กฎหมายยาเสพติดที่เป็นปัญหา โดยปัญหาสำคัญคือ การไม่สามารถแยกกลุ่มผู้กระทำความผิดร้ายแรงกับไม่ร้ายแรงออกจากกัน เช่น ไม่สามารถแยกผู้เสพออกจากผู้ค้า รวมถึงการมีบทสันนิษฐานที่เด็ดขาดเกินไป จนทำให้การลงโทษผู้กระทำความผิดมีลักษณะแบบเหมารวม ทำให้ทุกคนเข้าไปอยู่ในเรือนจำทั้งหมด แม้จะมีขนาดความร้ายแรงของการกระทำความผิดที่แตกต่างกัน

ประมวลกฎหมายยาเสพติด พ.ศ. 2564⁴ เป็นกฎหมายยาเสพติดฉบับปัจจุบันที่ได้รับการออกแบบมาเพื่อให้สามารถแก้ไขปัญหายาเสพติดได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งวัตถุประสงค์ของกฎหมายฉบับนี้เน้นการป้องกันและการรักษามากกว่าการลงโทษ ในกรณีผู้เสพยาเสพติดเพียงเล็กน้อย เพื่อนำไปสู่การลดจำนวนผู้ต้องขังในระบบเรือนจำ โดยการบำบัดรักษาผู้เสพยาเสพติดตามกฎหมายฉบับนี้เป็นระบบสมัครใจบำบัด และมีการแก้ไขบทสันนิษฐานความผิด ซึ่งในอดีตเคยมีบทสันนิษฐานที่เด็ดขาดมาก โดยสันนิษฐานว่าผู้เสพยาเสพติดในครอบครอง คือ การมีไว้เพื่อจำหน่ายในทุกกรณี ต่อมามีการแก้ไขให้ใช้ปริมาณยาเสพติดในการครอบครองเป็นเกณฑ์ชี้วัด โดยหากครอบครองเกินปริมาณที่กำหนดไว้ ก็จะถือว่าเป็นการครอบครองเพื่อจำหน่าย แต่ในทางกลับกัน ก็ยังไม่สามารถแก้ปัญหาคriminal justice ได้ กฎหมายยาเสพติดฉบับล่าสุดจึงปรับเปลี่ยนจากการชี้วัดด้วยปริมาณ เป็นการพิจารณาจากพฤติการณ์ของผู้ครอบครองแทน โดยเพิ่มบทสันนิษฐานการมีไว้ครอบครองเพื่อเสพยาเข้ามา หรืออีกความหมายหนึ่ง ผู้ครอบครองยาเสพติดจะต้องถูก

¹บทความนี้เรียบเรียงจากการค้นคว้าอิสระ เรื่อง ปัญหาในการบังคับใช้ประมวลกฎหมายยาเสพติด พ.ศ. 2564 ต่อกระบวนการบำบัดและฟื้นฟูผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด โดยมีอาจารย์ที่ปรึกษาคือ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชนกพร สุมนะเศรษฐกุล และคณะกรรมการสอบ คือ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.คนพร จิตต์จริงเกียรติ และรองศาสตราจารย์ ดร.พันธ์เทพ วิฑิตอนันต์

²นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต (ส่วนภูมิภาค) คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

³สถาบันเพื่อการยุติธรรมแห่งประเทศไทย (องค์การมหาชน), แก่โจทย์ผู้ต้องขังหญิงล้นเรือนจำ ด้วยมาตรการที่มีให้การคุมขังที่ตอบสนองต่อเพศภาวะ [Online], available URL: <https://www.tijthailand.org/th/highlight/detail/workshop-on-non-custodial-measure-in-thailand-2022>, 2567 (เมษายน, 4).

⁴“ประมวลกฎหมายยาเสพติด พ.ศ. 2564,” ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 138 ตอนที่ 37 ก (8 พฤศจิกายน 2564).

พิสูจน์ว่าการมียาเสพติดไว้ในครอบครองเป็นไปเพื่อเสพหรือจำหน่ายกันแน่ ซึ่งจะช่วยให้สามารถแยก
ระหว่างผู้เสพกับผู้ค้าได้มากขึ้น

การแก้ปัญหายาเสพติดของประมวลกฎหมายยาเสพติด พ.ศ. 2564 นี้ คือ การใช้แนวคิด “มองผู้เสพ
เป็นผู้ป่วย” มากกว่าเป็นอาชญากร ซึ่งเป็นแนวคิดที่มีการใช้แล้วในต่างประเทศ เช่น ประเทศโปรตุเกส
กระบวนการแก้ปัญหายาเสพติดของกฎหมายฉบับใหม่นี้จึงเน้นไปที่การใช้กระบวนการบำบัดรักษาและ
ฟื้นฟู ในสัดส่วนที่มากกว่าการลงโทษทางอาญา โดยหากผู้กระทำความผิดเป็นผู้เสพยาเสพติด กฎหมายกำหนด
แนวทางให้ศาลพิจารณาคดีโดยคำนึงถึงการสงเคราะห์ให้ผู้เสพลีกเสพด้วยการนำเข้าสู่กระบวนการ
บำบัดรักษา

จากข้อเท็จจริงและปัญหาข้างต้น ทำให้เกิดปัญหาการวิจัย (Research Problems) เกี่ยวกับกระบวนการ
บำบัดฟื้นฟูผู้เสพหรือผู้ติดยาเสพติดตามขั้นตอนที่กำหนดไว้ในประมวลกฎหมายยาเสพติดที่ควรค่าแก่
การศึกษาอยู่หลายประการ ทั้งในแง่ขององค์กร ผู้มีอำนาจและเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติตามกฎหมายในแต่ละขั้นตอน
หลักเกณฑ์ของกฎหมายในเงื่อนไขของการบำบัดว่ามีความเหมาะสมและสามารถแก้ปัญหายาเสพติดหรือ
ติดยาเสพติดได้อย่างมีประสิทธิภาพหรือไม่ เพื่อให้ปัญหายาเสพติดที่เป็นปัญหาเรื้อรังในสังคมไทยได้รับ
การแก้ไขอย่างแท้จริง ดังนี้

โดยการบำบัดรักษาและฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติดตามประมวลกฎหมายยาเสพติด พ.ศ.2564 พบว่า
มีปัญหาทางกฎหมายโดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. ปัญหาการกำหนดคุณสมบัติของบุคคลที่มีสิทธิเป็นผู้เข้ารับการบำบัดระบบสมัครใจ ตาม
กฎกระทรวงกำหนดปริมาณยาเสพติดให้โทษและวัตถุออกฤทธิ์ ที่ให้สันนิษฐานว่ามีไว้ในครอบครอง
เพื่อเสพ พ.ศ. 2567 และฉบับที่ 2 ซึ่งออกตามความในประมวลกฎหมายยาเสพติด มาตรา 107 วรรคสอง

ตามประมวลกฎหมายยาเสพติด พ.ศ. 2564 มาตรา 113 และมาตรา 114 บัญญัติขึ้นเพื่อกำหนด
หลักเกณฑ์ในการเข้ารับการบำบัดรักษาในระบบสมัครใจตามประมวลกฎหมายยาเสพติด พ.ศ. 2564 โดย
ผู้เข้ารับการบำบัดระบบสมัครใจตามมาตรา 113 หมายถึง ผู้เข้ารับการบำบัดที่มีปัญหายาเสพติด
หรือมีไว้ในครอบครอง ซึ่งยาเสพติดให้โทษหรือวัตถุออกฤทธิ์เพื่อเสพไม่เกินปริมาณที่กฎหมายกำหนด
และได้สมัครใจขอเข้ารับการบำบัดรักษาในสถานพยาบาลยาเสพติด ก่อนที่เจ้าพนักงาน ป.ป.ส. หรือ
พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจจะตรวจพบและผู้เข้ารับการบำบัดระบบสมัครใจตามมาตรา 114 หมายถึง
ผู้เข้ารับการบำบัดที่เจ้าพนักงาน ป.ป.ส. หรือพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจตรวจพบพฤติการณ์อันควร
สงสัยว่ากระทำความผิดฐานเสพยาเสพติด หรือมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดเพื่อเสพ ถ้าไม่ปรากฏว่าผู้นั้น
เป็นผู้ต้องหาหรืออยู่ในระหว่างถูกดำเนินคดีในความผิดอื่นซึ่งเป็นความผิดที่มีโทษจำคุก หรืออยู่ระหว่างรับ
โทษจำคุก ตามคำพิพากษาของศาล ไม่มีพฤติกรรมที่อาจก่อให้เกิดอันตรายแก่ผู้อื่นหรือสังคม หรือมี
พฤติกรรมที่อาจก่อให้เกิดอันตรายแก่ผู้อื่นหรือสังคมที่เกิดจากโรคทางจิตและประสาท หรืออาการที่เกิดจาก
ฤทธิ์ของยาเสพติดที่ใช้ และสมัครใจเข้ารับการบำบัดรักษา จึงจะสามารถเข้ารับการบำบัดรักษาตามมาตรา

ซึ่งการกำหนดคุณสมบัติให้เฉพาะผู้เสพหรือมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดเพื่อเสพ เป็นผู้มีสิทธิเข้ารับการบำบัดตามมาตรา 113 และ 114 ได้นั้น การมีไว้ในครอบครองเพื่อเสพตามกฎหมายกำหนดปริมาณยาเสพติดให้โทษและวัตถุออกฤทธิ์ ที่ให้สันนิษฐานว่ามีไว้ในครอบครองเพื่อเสพ พ.ศ. 2567 และฉบับที่ 2 มีการกำหนดจำนวนปริมาณอย่างแน่นอนที่ให้สันนิษฐานได้ว่าเป็นการมีไว้เพื่อเสพ ทำให้การมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดเกินกว่าปริมาณที่กฎหมายกำหนดดังกล่าวไม่ถือเป็นการมีไว้ในครอบครองเพื่อเสพ และเป็นโทษแก่ผู้เสพยาเสพติดที่มีปริมาณยาเสพติดไว้ในครอบครองเกินกว่าจำนวนที่กำหนดไว้ ทำให้ไม่สามารถเข้ารับการบำบัดรักษาตามมาตรา 113 และมาตรา 114 ได้ถึงแม้จะสมัครใจก็ตาม

กฎกระทรวงกำหนดปริมาณยาเสพติดให้โทษและวัตถุออกฤทธิ์ที่ให้สันนิษฐานว่ามีไว้ในครอบครองเพื่อเสพ พ.ศ. 2567 และฉบับที่ 2 จึงยังไม่สอดคล้องกับหลักกฎหมายของประเทศโปรตุเกส ซึ่งไม่มีบทบัญญัติกำหนดปริมาณยาเสพติดถือได้ว่าเป็นการมีไว้เพื่อเสพออย่างแน่นอน แต่เป็นกำหนดตามรายบุคคลและมีการคำนึงระยะเวลาที่มีการเสพประกอบด้วย⁵ และในประเทศแคนาดา จะพิจารณาจากปริมาณที่ใช้ส่วนบุคคลตามประเภทของยาเสพติด⁶ ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อผู้เสพยาเสพติดมากกว่าประมวลกฎหมายยาเสพติด อีกทั้งในประเทศสหรัฐอเมริกาการเข้าสู่กระบวนการบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพของผู้ติดยาเสพติดจะต้องผ่านการพิจารณาของศาลว่าบุคคลนั้นสมควรได้รับการบำบัดรักษาฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดหรือไม่⁷ การเริ่มต้นการบำบัดรักษาและฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติดจึงมิได้ขึ้นอยู่กับหลักเกณฑ์ปริมาณยาแต่เป็นอำนาจของศาลในการกำหนด นอกจากนี้ตามมาตรา 114 มีการกำหนดคุณสมบัติของบุคคลที่มีสิทธิเข้ารับการบำบัดเพิ่มเติม ซึ่งยังเป็นการจำกัดสิทธิของผู้ติดยาเสพติดในการที่บำบัดรับการบำบัดรักษา

ดังนั้น ประมวลกฎหมายยาเสพติดจึงไม่ควรกำหนดหลักเกณฑ์ให้การบำบัดรักษาในระบบสมัครใจตามมาตรา 113 และมาตรา 114 โดยต้องมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษหรือวัตถุออกฤทธิ์เพื่อเสพตามมาตรา 164 เท่านั้น ซึ่งจะเป็นการคำนึงเฉพาะแต่ปริมาณยาเสพติด แต่ควรเปิดโอกาสให้แก่ผู้เสพยาเสพติดที่สมัครใจได้เข้ารับการบำบัด ไม่ว่าจะมิใช่ครอบครองซึ่งยาเสพติดเป็นปริมาณเท่าใด ได้รับการรักษาที่เหมาะสมด้วยการบำบัดรักษาอย่างทันทั่วที่ก่อนที่อาการจะทวีความรุนแรง ซึ่งจะช่วยลดแนวโน้มของการกระทำความผิดในคดียาเสพติดที่รุนแรงขึ้นและเพื่อให้สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของการบัญญัติประมวลกฎหมายยาเสพติด พ.ศ. 2564 ที่มองว่าผู้เสพ คือผู้ป่วยที่สมควรได้รับการรักษา

2. ปัญหาการที่เจ้าพนักงานผู้จับกุมไม่มีหน้าที่อธิบายขั้นตอนและแจ้งสิทธิประโยชน์ของการสมัครใจบำบัดรักษาต่อผู้มีสิทธิเข้ารับการบำบัดระบบสมัครใจตาม ประมวลกฎหมายยาเสพติด มาตรา 115

ผู้กระทำความผิดที่ถูกเจ้าพนักงานตรวจพบหรือจับกุมในข้อหาเสพยาเสพติดหรือมียาเสพติดไว้ในครอบครองเพื่อเสพตามประมวลกฎหมายยาเสพติด พ.ศ. 2564 มาตรา 114 มีสิทธิเข้ารับการบำบัดรักษา

⁵ Law no. 30/2000, Article 2 (2)

⁶ Model Law on Drug Use and HIV/AIDS (Criminal Law Issue), Article 4 (a).

⁷ The Narcotic Addict Rehabilitation Amendments of 1971, Section 3414.

หากผ่านการบำบัดรักษาผู้นั้นจะไม่มีคามผิดในข้อหาเสพยาเสพติดหรือมียาเสพติดไว้ในครอบครองเพื่อเสพ ซึ่งนับว่าประโยชน์ในทางคดีที่สำคัญอีกทั้งเป็นการช่วยรักษาผู้เสพยาเสพติดให้หายจากการติดยาเสพติด ซึ่งตามมาตรา 115 ได้กำหนดให้เจ้าพนักงาน ป.ป.ส. หรือพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ มีหน้าที่และอำนาจในการสอบถามความสมัครใจและให้ลงนามสมัครใจหรือไม่สมัครใจเข้ารับการบำบัดรักษา แต่มิได้มีบทบัญญัติกำหนดหน้าที่ให้เจ้าพนักงานต้องแจ้ง อธิบายขั้นตอนหรือให้ความรู้แก่ผู้เสพยาเสพติดก่อนการสอบถามความสมัครใจก่อนให้ผู้เสพยาเสพติดลงนามแต่อย่างใด

การมิได้มีบทบัญญัติดังกล่าว อาจทำให้ผู้เสพยาเสพติดบางรายอาจไม่ทราบถึงสิทธิ ขั้นตอนในการบำบัดรักษาและประโยชน์ในเข้ารับการบำบัดรักษาดังกล่าวก่อนลงนามไม่สมัครใจบำบัดรักษา อีกทั้งขณะที่เจ้าหน้าที่สอบถามความสมัครใจ ผู้ติดยาเสพติดอาจอยู่ในสภาวะทางร่างกายและจิตใจที่ไม่พร้อมต่อการตัดสินใจในขณะนั้นทันที การไม่กำหนดหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ดังกล่าวจึงอาจทำให้ผู้ติดยาเสพติดสูญเสียโอกาสในการเข้ารับการบำบัดรักษาตามมาตรา 113 และ 114 ซึ่งขัดต่อเจตนารมณ์ในการจัดทำประมวลกฎหมายยาเสพติด พ.ศ. 2564 ที่มองว่าผู้เสพยาเสพติดคือผู้ป่วย ประโยชน์ที่ผู้เสพยาควรได้รับจากประมวลกฎหมายยาเสพติดฉบับนี้ คือ การได้รับการบำบัดรักษา เจ้าหน้าที่ผู้บังคับใช้กฎหมายจึงควรที่จะมีหน้าที่ที่จะดำเนินการให้บรรลุดังวัตถุประสงค์ของกฎหมายที่บังคับใช้ ในการที่รักษาผู้เสพยาเสพติดที่เป็นผู้ป่วยมิใช่มุ่งเน้นแต่การลงโทษทางอาญาแต่เพียงอย่างเดียว การมิได้มีบทบัญญัติให้ต้องอธิบายขั้นตอนและแจ้งสิทธิดังกล่าวจึงทำให้กระบวนการบำบัดรักษาผู้เสพยาเสพติดไม่เกิดประสิทธิภาพตั้งแต่เริ่มต้นกระบวนการ

นอกจากนี้ในประเทศโปรตุเกสมีการกำหนดให้เจ้าหน้าที่คณะกรรมการป้องกันและแก้ไขการติดยาเสพติดมีหน้าที่ต้องแจ้งถึงสิทธิในการเข้ารับการบำบัดรักษายาเสพติดให้แก่ผู้เสพยาเสพติดทราบ⁸ เช่นเดียวกับในประเทศสหรัฐอเมริกาที่กำหนดให้ศาลมีหน้าที่ต้องแจ้งแก่ผู้ติดยาเสพติดในเรื่องสิทธิที่จะได้รับคำปรึกษาทุกขั้นตอนของการดำเนินกระบวนการพิจารณาจากศาลทันทีที่มาปรากฏตัวต่อศาลและต้องมีการบอกกล่าวสิทธิเพื่อให้ผู้นั้นทราบข้อเท็จจริงทั้งหมดเกี่ยวกับรายละเอียดที่เขาถูกกล่าวหา⁹ ซึ่งสอดคล้องกับประเทศแคนาดาที่กำหนดให้สิทธิในการเข้ารับการบำบัดรักษาเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชน¹⁰

ดังนั้น ในกรณีที่เจ้าพนักงานตรวจพบหรือ จับกุมผู้กระทำความผิดในข้อหาเสพยาเสพติดหรือมียาเสพติดไว้ในครอบครองเพื่อเสพ ควรมีการกำหนดหลักเกณฑ์ของกฎหมายกำหนดให้เจ้าหน้าที่ที่มีหน้าที่ต้องอธิบายถึงขั้นตอนในการบำบัดรักษา รวมทั้งแจ้งถึงสิทธิและประโยชน์ที่จะได้รับจากการเข้ารับการบำบัดรักษาตามมาตรา 113 และ มาตรา 114 ก่อนที่จะสอบถามถึงความสมัครใจและให้ลงนามสมัครใจหรือไม่สมัครใจเข้ารับการบำบัดรักษา

3. ปัญหาการใช้ดุลพินิจของศาลในคดียาเสพติดตามประมวลกฎหมายยาเสพติด มาตรา 168

⁸ Law no. 30/2000, Article 12.

⁹ The Narcotic Addict Rehabilitation Amendments of 1971, Section 3413.

¹⁰ Model Law on Drug Use and HIV/AIDS (Treatment for Drug Dependence), Article 4.

ตามมาตรา 168 ได้กำหนดเงื่อนไขไว้ด้วยว่าจำเลยที่ศาลสามารถส่งตัวไปบำบัดรักษาได้นั้นต้องไม่เป็นผู้ต้องหาหรืออยู่ในระหว่างดำเนินคดีในความผิดอื่นซึ่งมีความผิดที่มีโทษจำคุก หรืออยู่ในระหว่างรับโทษจำคุกตามคำพิพากษาของศาล ซึ่งเป็นการจำกัดอำนาจผู้พิพากษาในการใช้ดุลพินิจให้โอกาสแก่จำเลยในการได้รับการบำบัดรักษา ถึงแม้ว่าพฤติการณ์แห่งคดีศาลดำเนินการพิจารณาตัดสินแล้วเห็นว่าไม่สมควรลงโทษจำเลย ซึ่งศาลได้พิจารณาคดีเป็นรายบุคคล และได้สอบถามตัวจำเลยอย่างละเอียด จึงเห็นว่ามีความเป็นไปได้ในการที่ผู้ติดยาเสพติดจะผ่านการบำบัดรักษา อีกทั้งจำเลยสำนึกในการกระทำโดยตกลงเข้ารับการบำบัดรักษาก็ตาม

ในต่างประเทศกฎหมายของประเทศแคนาดา¹¹และสหรัฐอเมริกา¹²ในการใช้ดุลพินิจของศาลแก่จำเลยที่เป็นผู้เสพยาเสพติด ไม่มีการกำหนดคุณสมบัติของจำเลยเอาไว้โดยเฉพาะ เป็นการเปิดโอกาสอย่างเต็มที่ให้แก่จำเลยในการเข้ารับการบำบัดรักษา โดยให้อยู่ในดุลพินิจของศาล ซึ่งศาลอาจสามารถวางหลักเกณฑ์การบำบัดรักษาให้เหมาะสมกับจำเลยแต่ละรายได้อย่างดี ทำให้เป็นการเพิ่มโอกาสแก่จำเลยในการบำบัดรักษาให้สำเร็จมากยิ่งขึ้น

ดังนั้น ในคดีความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด บทบัญญัติในประมวลกฎหมายยาเสพติดควรให้อำนาจศาลอย่างเต็มที่ในการใช้ดุลพินิจในการกำหนดโทษแก่จำเลยในกรณีที่ศาลเห็นว่า พฤติการณ์แห่งคดียังไม่สมควรลงโทษจำเลย และจำเลยสำนึกในการกระทำโดยตกลงเข้ารับการบำบัดรักษา เพื่อเป็นการให้โอกาสแก่จำเลยดังกล่าว นอกจากนี้การลงโทษทางอาญาแก่จำเลยในข้อหาเสพยาเสพติดมิได้เป็นการแก้ไขการกระทำผิดดังกล่าว เนื่องจากอาการติดยาเสพติดไม่ได้รับการรักษา และมีแนวโน้มที่จะถูกดำเนินคดีในข้อหาเดียวกันนั้นอีก การให้ผู้เสพยาเสพติดได้รับโอกาสในการบำบัดรักษานับว่าเป็นผลดีต่อจำเลยและสังคมส่วนรวมมากกว่าการลงโทษจำเลย ประมวลกฎหมายยาเสพติดจึงควรยกเลิกการกำหนดเงื่อนไขของจำเลยในการที่ศาลจะใช้ดุลพินิจให้จำเลยได้รับการบำบัดรักษาตามมาตรา 168

จากผลการศึกษาสภาพปัญหาเกี่ยวกับการบำบัดรักษาและฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติดตามประมวลกฎหมายยาเสพติด มีข้อขัดข้องและปัญหาในการเริ่มต้นกระบวนการบำบัดรักษาและฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติดอยู่หลายประการ ผู้เขียนมีความเห็นว่าในส่วนของการบำบัดรักษาและฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติดนั้นเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่สังคมและตรงตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย ผู้เขียนจึงขอเสนอแนะแนวทางในการแก้ไขปัญหาดังต่อไปนี้

1. ปัญหาการกำหนดคุณสมบัติของบุคคลที่มีสิทธิเป็นผู้เข้ารับการบำบัดระบบสมัครใจตามกฎหมายกระทรวงกำหนดปริมาณยาเสพติดให้โทษและวัตถุออกฤทธิ์ ที่ให้สันนิษฐานว่ามีไว้ในครอบครองเพื่อเสพ พ.ศ. 2567 และฉบับที่ 2 ซึ่งออกตามความในประมวลกฎหมายยาเสพติด มาตรา 107 วรรคสอง

¹¹ Model Law on Drug Use and HIV/AIDS (Criminal Law Issue), Article 6 (b).

¹² The Narcotic Addict Rehabilitation Amendments of 1971, Section 3414.

การแก้ไขปัญหายาเสพติดด้วยการบำบัดรักษาผู้เสพยาติด ด้วยแนวคิดในการลดทอนความเป็นอาชญากรรมของยาเสพติดด้วยการให้โอกาสแก่ผู้เสพยาเสพติดสามารถเข้ารับการบำบัดรักษา โดยไม่ถือว่ามีความผิด ซึ่งต้องการใช้มาตรการบำบัดรักษาแทนการลงโทษทางอาญาแก่ผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด แต่เมื่อประมวลกฎหมายยาเสพติด มาตรา 113 และมาตรา 114 กำหนดคุณสมบัติให้ผู้เข้ารับการบำบัดระบบสมัครใจ ตามประมวลกฎหมายยาเสพติด มาตรา 113 และมาตรา 114 ต้องเป็นผู้ที่มีปัญหาการเสพยาเสพติด หรือมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษหรือวัตถุออกฤทธิ์เพื่อเสพไม่เกินหลักเกณฑ์ปริมาณที่กฎหมายกำหนด ซึ่งต่อมาได้มีการออกประกาศกฎกระทรวงกำหนดปริมาณยาเสพติดให้โทษและวัตถุออกฤทธิ์ ที่ให้สันนิษฐานว่ามีไว้ในครอบครองเพื่อเสพ พ.ศ. 2567 และฉบับที่ 2 ที่เพิ่งแก้ไขใหม่ มีการลดการกำหนดจำนวนปริมาณยาเสพติดให้โทษที่ถือว่าเป็นการมีไว้ในครอบครองเพื่อเสพจากปริมาณที่กำหนดไว้ในฉบับแรกของการกำหนดบทสันนิษฐานดังกล่าวเป็นโทษแก่ผู้เสพยาเสพติดที่มีปริมาณยาเสพติดไว้ในครอบครองเกินกว่าจำนวนที่กำหนดไว้ ซึ่งจะทำให้ไม่สามารถเข้ารับการบำบัดรักษาตามมาตรา 113 และมาตรา 114 ได้ ถึงแม้จะสมัครใจก็ตาม เนื่องจากไม่เข้าข้อสันนิษฐานเบื้องต้นว่าเป็นครอบครองยาเสพติดตามข้อสันนิษฐานที่สันนิษฐานว่ามีไว้ในครอบครองเพื่อเสพ ซึ่งบทบัญญัติของกฎหมายไม่ควรกำหนดหลักเกณฑ์ที่เป็นผลร้ายแก่ผู้เสพยาเสพติดในการที่จะได้รับการบำบัดรักษาดังกล่าว เนื่องจากการที่ผู้เสพยาเสพติดมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดในทางความเป็นจริงส่วนหนึ่งย่อมเป็นการมีไว้ในครอบครองไว้เพื่อเสพด้วยเสมอ และผู้เสพยาเสพติดแต่ละรายมีความหนักเบาของการติดยาเสพติดที่แตกต่างกัน การกำหนดปริมาณยาเสพติดไว้อย่างแน่นอนดังกล่าวย่อมเป็นผลเสียต่อผู้เสพยาที่จะได้รับการบำบัดด้วยความสมัครใจ

โดยในปัจจุบันตามกฎกระทรวงกำหนดปริมาณยาเสพติดให้โทษและวัตถุออกฤทธิ์ที่ให้สันนิษฐานว่ามีไว้ในครอบครองเพื่อเสพ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2567 ได้กำหนดให้เมทแอมเฟตามีน (Methamphetamine หรือ Metamfetamine) มีปริมาณไม่เกินหนึ่งหน่วยการใช้ หรือมีน้ำหนักสุทธิไม่เกินหนึ่งร้อยมิลลิกรัม หรือในกรณีที่เป็นเกล็ด ผง ผลึกมีน้ำหนักสุทธิไม่เกินยี่สิบมิลลิกรัม ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่ามีไว้ในครอบครองเพื่อเสพ หากมีปริมาณเกินกว่าที่กฎกระทรวงกำหนดดังกล่าว กฎกระทรวงมิได้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าเป็นการมีไว้ในครอบครองเพื่อเสพที่จะเป็นความผิดตามประมวลกฎหมายยาเสพติด พ.ศ. 2564 มาตรา 164 และสามารถเข้ารับการบำบัดตามประมวลกฎหมายยาเสพติด พ.ศ. 2564 มาตรา 113 และมาตรา 114 ได้ แต่จะกลายเป็นบุคคลที่มีความผิดตามประมวลกฎหมายยาเสพติด พ.ศ. 2564 มาตรา 145 แทน ซึ่งเป็นความผิดที่ไม่เข้าหลักเกณฑ์คุณสมบัติในการเข้ารับการบำบัดตามประมวลกฎหมายยาเสพติด พ.ศ. 2564 มาตรา 113 และมาตรา 114 ดังนั้น หากบุคคลดังกล่าวต้องการเข้ารับการบำบัดจะต้องนำสืบพิสูจน์ถึงการมีไว้ในครอบครองว่าเป็นการมีไว้เพื่อเสพ เนื่องจากไม่มีบทสันนิษฐานตามกฎหมายที่เป็นคุณสมบัติสนับสนุน

ดังนั้น การบำบัดรักษาตามประมวลกฎหมายยาเสพติด พ.ศ. 2564 ไม่ควรกำหนดว่าต้องเป็นการมีไว้ในครอบครองเพื่อเสพเท่านั้นจึงจะมีสิทธิได้รับการบำบัดรักษา การกำหนดจำนวนปริมาณยาที่ถือเอาไว้ว่ามีไว้เพื่อเสพ ไว้อย่างแน่นอน จึงทำให้ผู้เสพยาเสพติดที่มีปริมาณยาเสพติดเกินกว่าที่กฎหมายกำหนด

หลายรายต้องขาดโอกาสในการได้รับการบำบัดรักษาจากรัฐ และทำให้เจตนาธรรมณ์ของกฎหมายในการให้
ผู้เสพได้รับการบำบัดรักษาไม่สามารถบรรลุผลได้อย่างมีประสิทธิภาพ

จากเดิมบัญญัติว่า

“มาตรา 113 ผู้ใดยกเหตุว่าตนได้เสพยาเสพติดตามมาตรา 162 หรือมาตรา 163 หรือมีไว้ใน
ครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษหรือวัตถุออกฤทธิ์เพื่อเสพตามมาตรา 164 และได้สมัครใจขอเข้ารับการ
บำบัดรักษาในสถานพยาบาลยาเสพติดก่อนที่เจ้าพนักงาน ป.ป.ส. หรือพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ
จะตรวจพบ อีกทั้งได้ปฏิบัติตามถ้วนตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการบำบัดรักษาและ
ฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติดกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา จนได้รับการรับรองเป็นหนังสือว่าเป็นผู้ผ่าน
การบำบัดรักษาเป็นที่น่าพอใจจากหัวหน้าสถานพยาบาลยาเสพติดหรือสถานฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด
ให้ผู้นั้นไม่มีความผิดในมาตราดังกล่าว”

จึงควรแก้ไขให้บัญญัติว่า

“มาตรา 113 ผู้ใดยกเหตุว่าตนได้เสพยาเสพติดตามมาตรา 162 หรือมาตรา 163 หรือมีไว้ใน
ครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษหรือวัตถุออกฤทธิ์เพื่อเสพตามมาตรา 164 และได้สมัครใจขอเข้ารับการ
บำบัดรักษาในสถานพยาบาลยาเสพติดก่อนที่เจ้าพนักงาน ป.ป.ส. หรือพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ
จะตรวจพบ อีกทั้งได้ปฏิบัติตามถ้วนตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะ กรรมการบำบัดรักษาและ
ฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติดกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา จนได้รับการรับรองเป็นหนังสือว่าเป็นผู้ผ่าน
การบำบัดรักษาเป็นที่น่าพอใจจากหัวหน้าสถานพยาบาลยาเสพติดหรือสถานฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด
ให้ผู้นั้นไม่มีความผิดในมาตราดังกล่าว”

จากเดิมบัญญัติว่า

“มาตรา 114 ในกรณีที่เจ้าพนักงาน ป.ป.ส. หรือพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจตรวจพบผู้ที่มี
พฤติการณ์อันควรสงสัยว่ากระทำความผิดฐานเสพยาเสพติดตามมาตรา 162 หรือมาตรา 163 หรือมีไว้ใน
ครอบครองซึ่งยาเสพติดเพื่อเสพตามมาตรา 164 ถ้าไม่ปรากฏว่าผู้นั้นเป็นผู้ต้องหาหรืออยู่ในระหว่างถูก
ดำเนินคดีในความผิดอื่นซึ่งเป็นความผิดที่มีโทษจำคุก หรืออยู่ในระหว่างรับโทษจำคุกตามคำพิพากษาของ
ศาล ไม่มีพฤติกรรมที่อาจก่อให้เกิดอันตรายแก่ผู้อื่นหรือสังคม หรือมีพฤติกรรมที่อาจก่อให้เกิดอันตรายแก่
ผู้อื่นหรือสังคมที่เกิดจากโรคทางจิตและประสาท หรืออาการที่เกิดจากฤทธิ์ของยาเสพติดที่ใช้ และสมัครใจ
เข้ารับการบำบัดรักษา ให้เจ้าพนักงาน ป.ป.ส. หรือพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจส่งตัวผู้นั้นไป
สถานพยาบาลยาเสพติดหรือศูนย์คัดกรองต่อไป”

ให้บัญญัติว่า

“มาตรา 114 ในกรณีที่เจ้าพนักงาน ป.ป.ส. หรือพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจตรวจพบผู้ที่มี
พฤติการณ์อันควรสงสัยว่ากระทำความผิดฐานเสพยาเสพติดตามมาตรา 162 หรือมาตรา 163 หรือมีไว้ใน
ครอบครองซึ่งยาเสพติดเพื่อเสพตามมาตรา 164 ถ้าไม่ปรากฏว่าผู้นั้นเป็นผู้ต้องหาหรืออยู่ในระหว่างถูก
ดำเนินคดีในความผิดอื่นซึ่งเป็นความผิดที่มีโทษจำคุก หรืออยู่ในระหว่างรับโทษจำคุกตามคำพิพากษาของ

ศาล ไม่มีพฤติกรรมที่อาจก่อให้เกิดอันตรายแก่ผู้อื่นหรือสังคม หรือมีพฤติกรรมที่อาจก่อให้เกิดอันตรายแก่ผู้อื่นหรือสังคมที่เกิดจากโรคทางจิตและประสาท หรืออาการที่เกิดจากฤทธิ์ของยาเสพติดที่ใช้ และสมควรใจ
 เข้ารับการบำบัดรักษา ให้เจ้าพนักงาน ป.ป.ส. หรือพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจส่งตัวผู้นั้นไป
 สถานพยาบาลยาเสพติดหรือศูนย์กักตวงต่อไป”

เพื่อให้ผู้ที่มีความผิดฐานเสพยาเสพติดสามารถเข้ารับการบำบัดรักษาได้ ถึงแม้ว่าจะมีไว้
 ครอบครองซึ่งยาเสพติดด้วยก็ตาม ซึ่งหากผู้เสพยาติดต้องการที่เข้ารับ การบำบัดรักษากฎหมายก็ควรที่จะ
 เปิดโอกาสอย่างเต็มที่ให้ผู้เสพยาเสพติดสามารถเข้าถึงสิทธินั้นได้

2. ปัญหาการที่เจ้าพนักงานผู้จับกุมไม่มีหน้าที่อธิบายขั้นตอนและแจ้งสิทธิประโยชน์ของการ
 สมัครใจบำบัดรักษาต่อผู้มีสิทธิผู้เข้ารับการบำบัดระบบสมัครใจตาม ประมวลกฎหมายยาเสพติด มาตรา 115

การที่มาตรา 115 ไม่ได้มีการบัญญัติให้เจ้าพนักงานผู้จับกุมต้องอธิบายขั้นตอนและแจ้งสิทธิ
 ประโยชน์ของการสมัครใจเข้ารับการบำบัดรักษาตามประมวลกฎหมายยาเสพติด มาตรา 114 ให้ผู้เสพยา
 เสพติดได้ทราบก่อนสอบถามความสมัครใจและลงนาม การที่ไม่ได้มีการกำหนดให้เจ้าพนักงานต้องแจ้ง
 อธิบาย หรือให้ความรู้แก่ผู้เสพยาเสพติดแต่อย่างใด ซึ่งนับว่าเป็นผลเสียแก่ผู้เสพยาเสพติด เพราะการให้
 ผู้เสพได้รับบำบัดรักษาและฟื้นฟูการติดยาเสพติดอย่างทันท่วงที โดยไม่รอให้อาการติดยาเสพติดมีความ
 รุนแรงจนไม่อาจบำบัดรักษาและฟื้นฟูการติดยาเสพติดได้อีก ย่อมเป็นผลดีมากกว่า และหากผ่านการ
 บำบัดรักษาจะทำให้ผู้เสพยาเสพติดไม่มีประวัติติดตัว สามารถกลับไปใช้ชีวิตในสังคมได้อย่างปกติ
 ดังนั้น ผู้เขียนจึงเห็นควรแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายยาเสพติด พ.ศ. 2564 จากเดิม
 บัญญัติว่า

“มาตรา 115 เพื่อประโยชน์ในการบำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติด ให้เจ้าพนักงาน ป.ป.ส. หรือ
 พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ มีหน้าที่และอำนาจ ดังต่อไปนี้

...

(5) สอบถามความสมัครใจและให้ลงนามสมัครใจหรือไม่สมัครใจเข้ารับการบำบัดรักษา”
 ให้บัญญัติว่า

“มาตรา 115 เพื่อประโยชน์ในการบำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติด ให้เจ้าพนักงาน ป.ป.ส. หรือ
 พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ มีหน้าที่และอำนาจ ดังต่อไปนี้

...

(5) อธิบายขั้นตอนและแจ้งสิทธิประโยชน์ของการบำบัดรักษา ก่อนการสอบถามความสมัครใจ
และให้ลงนามสมัครใจหรือไม่สมัครใจเข้ารับการบำบัดรักษา”

เจ้าพนักงานผู้จับกumnับว่าเป็นบุคคลสำคัญและเป็นส่วนหนึ่งที่จะทำให้การบำบัดรักษาผู้ติดยา
 เสพติดตามประมวลกฎหมายยาเสพติดสามารถประสบความสำเร็จได้ เนื่องจากเจ้าหน้าที่ดังกล่าวเป็นบุคคล
 แรกที่ได้พบเจอผู้เสพยาเสพติดและมีโอกาสที่จะพูดคุยโน้มน้าวให้ผู้เสพยาเสพติดเข้ารับการบำบัดรักษาได้
 การแก้ไขบทบัญญัติดังกล่าว ทำให้เจ้าหน้าที่ตระหนักถึงหน้าที่ของตนที่จะต้องให้ความช่วยเหลือให้ผู้เสพ

ยาเสพติดได้รับการบำบัดรักษาเป็นหนทางแรกและเป็นหนทางหลัก เพื่อช่วยเหลือให้ผู้เสพยาเสพติดได้รับการบำบัดรักษาและไม่กลับมากระทำความผิดซ้ำเดิมอีก

3. ปัญหาการใช้ดุลพินิจของศาลในคดียาเสพติดตามประมวลกฎหมายยาเสพติด มาตรา 168

เนื่องจากศาลถูกจำกัดอำนาจในการใช้ดุลพินิจเป็นอย่างมากในการให้ผู้เสพยาเสพติดได้รับการบำบัดรักษาแทนการลงโทษทางอาญา ตามมาตรา 168 และควรมีการแก้ไขเพิ่มเติมการกำหนดอัตราโทษการกระทำความผิดของจำเลยที่ศาลสามารถใช้ดุลพินิจในการให้เข้ารับการบำบัดได้ เพื่อเป็นการคัดกรองผู้เสพยาเสพติดออกจากผู้กระทำความผิดทางอาญาอย่างร้ายแรง มิให้ผู้กระทำความผิดทางอาญาที่มีความรุนแรงอาศัยประโยชน์จากการบำบัดรักษามาเป็นเหตุให้ไม่ต้องรับโทษทางอาญา ผู้เขียนจึงเห็นควรแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายยาเสพติด มาตรา 168 ดังต่อไปนี้

จากเดิมบัญญัติว่า

“มาตรา 168 ภายใต้บังคับมาตรา 114 เมื่อมีการฟ้องคดีต่อศาลว่าบุคคลใดกระทำความผิดตามลักษณะนี้ ถ้าไม่ปรากฏว่าผู้นั้นเป็นผู้ต้องหาหรืออยู่ในระหว่างถูกดำเนินคดีในความผิดอื่นซึ่งเป็นความผิดที่มีโทษจำคุก หรืออยู่ในระหว่างรับโทษจำคุกตามคำพิพากษาของศาล ในกรณีที่ศาลเห็นว่าพฤติการณ์แห่งคดียังไม่สมควรลงโทษจำเลย หากจำเลยสำนึกในการกระทำโดยตกลงเข้ารับการบำบัดรักษา เมื่อศาลสอบถามพนักงานอัยการแล้ว หากศาลเห็นสมควร ให้ส่งตัวจำเลยไปสถานพยาบาลยาเสพติดเพื่อเข้ารับการบำบัดรักษาต่อไป”

โดยบัญญัติว่า

“มาตรา 168 ภายใต้บังคับมาตรา 114 เมื่อมีการฟ้องคดีต่อศาลว่าบุคคลใดกระทำความผิดตามลักษณะนี้ ถ้าไม่ปรากฏว่าผู้นั้นเป็นผู้ต้องหาหรืออยู่ในระหว่างถูกดำเนินคดีในความผิดอื่นซึ่งเป็นความผิดที่มีโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรืออยู่ในระหว่างรับโทษจำคุกตามคำพิพากษาของศาล ในกรณีที่ศาลเห็นว่าพฤติการณ์แห่งคดียังไม่สมควรลงโทษจำเลย หากจำเลยสำนึกในการกระทำโดยตกลงเข้ารับการบำบัดรักษา เมื่อศาลสอบถามพนักงานอัยการแล้ว หากศาลเห็นสมควร ให้ส่งตัวจำเลยไปสถานพยาบาลยาเสพติดเพื่อเข้ารับการบำบัดรักษาต่อไป”

การแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายยาเสพติด พ.ศ. 2564 มาตรา 168 โดยให้เพิ่มเติมโทษเป็นความผิดที่มีโทษจำคุกไม่เกินห้าปีนั้น เป็นการแก้ไขโดยมีแนวความคิดอ้างอิงตามเงื่อนไขในการที่ศาลสามารถใช้ดุลพินิจในการรอกการกำหนดโทษและรอกการลงโทษตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 56 ซึ่งบุคคลดังกล่าวสมควรที่จะได้รับโทษจำคุกในความผิดร้ายแรงที่ตนได้กระทำ

อย่างไรก็ตามหากจำเลยอยู่ในระหว่างรับโทษจำคุกตามคำพิพากษาของศาล จำเลยยังได้รับโอกาสในการเข้ารับการบำบัดตามมาตรา 168 ที่มีการแก้ไขใหม่ยกเลิกเงื่อนไขที่ต้องไม่อยู่ในระหว่างรับโทษจำคุก โดยให้ศาลใช้ดุลพินิจในการพิจารณาว่าถึงแม้จำเลยอยู่ในระหว่างรับโทษจำคุกที่เป็นความผิดที่มีอัตราโทษเกินกว่าห้าปีว่าสมควรได้รับการบำบัดหรือไม่ เนื่องจากจำเลยที่เป็นผู้เสพยาเสพติดส่วนมากมักจะต้องโทษจำคุกตามคำพิพากษาของศาลในข้อหาอื่นร่วมกับข้อหาเสพยาเสพติด การยกเลิกเงื่อนไขดังกล่าวทำ

ให้ศาลสามารถใช้ดุลพินิจพิจารณาว่าจำเลยมีความสำคัญในการกระทำความผิดของตน และมีโอกาสที่ บำบัดรักษาการเสพยาเสพติดผ่าน จากการใช้มาตรการรับฟังผู้เชี่ยวชาญหรือพิจารณาจากพยานหลักฐานที่ ปรากฏในสำนวน โดยให้โอกาสแก่จำเลยในการได้รับการบำบัดรักษาในระหว่างการรับโทษจำคุก การแก้ไข มาตรการนี้จึงเป็นการคำนึงถึงโทษทางอาญาที่จำเลยสมควรได้รับ ไปพร้อมกันกับการเปิดโอกาสให้จำเลย ได้รับการรักษาโดยขึ้นอยู่กับดุลพินิจศาล

ระบบการบำบัดรักษาตามคำสั่งศาลในมาตรา 168 เป็นช่องทางสุดท้ายที่จะทำให้ผู้เสพยาเสพติดได้รับการ บำบัดรักษาก่อนที่ศาลจะพิพากษาลงโทษ การจำกัดอำนาจของศาลจึงนับว่าเป็นการจำกัดสิทธิของจำเลย ในการที่ได้รับการรักษาด้วยเช่นกัน ดังนั้นบทบัญญัติมาตรา 168 จึงควรเปิดกว้างให้ศาลสามารถใช้ดุลพินิจ ได้อย่างเต็มที่ในกรณีไม่เห็นสมควรลงโทษ โดยให้โอกาสแก่จำเลยได้รับการบำบัดรักษาแทนการลงโทษ ซึ่งจะส่งผลดีมากกว่าการลงโทษทางอาญาแก่จำเลย การที่จำเลยได้รับการรักษา เป็นการลดจำนวนนักโทษ ในเรือนจำ ส่งเสริมให้ผู้เสพยาเสพติดหลุดพ้นจากวงจรของยาเสพติด เป็นการแก้ไขและป้องกันปัญหา ยาเสพติดที่สาเหตุคือการติดยาเสพติดที่เป็น โรคอย่างหนึ่งให้ได้รับการรักษา ทำให้ปริมาณคดียาเสพติดใน อนาคตมีจำนวนลดลงได้นอกเหนือจากการลงโทษทางอาญาที่เป็นแก้ไขปัญหาดังกล่าวโดยการกำจัดบุคคลที่เป็น ผู้เสพยาเสพติดออกจากสังคมแต่เพียงอย่างเดียว

เอกสารอ้างอิง

กฎกระทรวงกำหนดปริมาณยาเสพติดให้โทษและวัตถุออกฤทธิ์ ที่ให้สันนิษฐานว่ามีไว้ในครอบครองเพื่อ
เสพ พ.ศ. 2567.

กฎกระทรวงกำหนดปริมาณยาเสพติดให้โทษและวัตถุออกฤทธิ์ ที่ให้สันนิษฐานว่ามีไว้ในครอบครองเพื่อ
เสพ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2567.

เกียรติจักร วัจนะสวัสดิ์. คำอธิบายหลักกฎหมายอาญาภาค 1 บทบัญญัติทั่วไป. พิมพ์ครั้งที่ 10 แก้ไขเพิ่มเติม.
กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์พลสยาม พรินต์ติ้ง (ประเทศไทย), 2551.

นริสา วงศ์พนารักษ์. การพยาบาลผู้ติดสารเสพติด. พิมพ์ครั้งที่ 1. มหาสารคาม: สำนักพิมพ์กาเกอเยย, 2561.
ประมวลกฎหมายยาเสพติด พ.ศ. 2564.

ประเทือง ธนิยผล. อาชญาวิทยาและทัณฑวิทยา. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง,
2548.

ปิยะพร ตันณีกุล. ยุติธรรมชุมชนกับศาลยาเสพติด. นครปฐม: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม, 2560.

สถาบันเพื่อการยุติธรรมแห่งประเทศไทย (องค์การมหาชน), แก์โจทย์ผู้ต้องขังหญิงสิ้นเรือนจำ ด้วย
มาตรการที่มีใช้การคุมขังที่ตอบสนองต่อเพศภาวะ [Online]. Available URL: <https://www.tijthailand.org/th/highlight/detail/workshop-on-non-custodial-measure-in-thailand-2022>, 2567
(เมษายน, 4).

สำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการบำบัดรักษาและฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติด กระทรวงสาธารณสุข (สคบ.สช.).
การดำเนินงานเพื่อการบำบัดดูแลผู้ป่วยยาเสพติดอย่างมีส่วนร่วมของชุมชน (CBTX) ภายใต้กลไก
คณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิต ระดับอำเภอ (พชอ.). นนทบุรี: สำนักงานเลขาธิการ
คณะกรรมการบำบัดรักษาและฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติด กระทรวงสาธารณสุข (สคบ.สช.), 2567.

Law no. 30/2000.

Model Law on Drug Use and HIV/AIDS (Criminal Law Issue).

Model Law on Drug Use and HIV/AIDS (Treatment for Drug Dependence).

The Narcotic Addict Rehabilitation Amendment of 1971.